

Malabarisme literari

Text > ROSA FONT MASSOT

«Sense espai ni temps, quina família tenies? Et senties vulnerable com qui viu a la intempèrie», diu Toni Sala a *Una família*. I potser són la vulnerabilitat i el mateix desgast de la vida, els que transformen la memòria en literatura. Perquè *Una família* és un llibre de memòries en què la vulnerabilitat (i tot el camp semàntic que arrossega: solitud, fragilitat, incomunicació), emergeix del centre vital de tres persones: el pare, l'avi i la mare, a partir de les quals es van descabdellant els records de l'autor. I Sala, en un exercici de malabarisme literari, posa al descobert els llocs pels quals ell i la seva família han transitat, per fer aparèixer el no-lloc en el qual va viure. I ho fa, des de «l'emotivitat arraulida» d'uns éssers solitaris que no saben canalitzar l'afecte, per donar-los veu, per poder-los entendre i per poder-s'hi comunicar.

Una família arranca amb un record d'infantesa de l'autor, encara un nen d'onze o dotze anys, que juga a la platja de Sant Feliu de Guíxols i que travessa el túnel fosc de la bocana de la riera fins que surt a la llum. El trajecte que fa per sota de la ciutat és una metàfora de l'objectiu de fer visibles escenes de la vida familiar que havien quedat enterrades en la foscor, i retornar-les a la llum de la literatura. I han hagut de passar anys perquè l'autor

pogués aguantar el pes del passat i de les vides dels morts que no són morts, sinó que «es queden a dintre, s'emmirallen i es revisen».

Sala obre una finestra als canvis socials i econòmics que es van produir a Sant Feliu i a Platja d'Aro durant els primers anys del turisme, a la història d'alguns dels seus avantpassats, a la interioritat d'uns éssers que arrosseguen misteris i frustracions, i al teixit de relacions insondables que es creen entre ells. Amb la visió d'un entomòleg, els observa i els analitza amb precisió i, a voltes, sense pietat. I al mateix temps que els observa, els invoca i els fa presents a través del silenci, d'un somriure còmplice o d'un gest recordat amb persistència i tendresa, com el que fa la seva mare esparpillant-li els cabells amb els dits: «[...] i encara em sembla que els sento, fèrtils com una arada».

A cada pàgina hi trobem pensaments que ens fan reflexionar sobre les ferides de la vida, el dolor i la mort, la tristesa i els desenganys, l'ambició pels diners, però també sobre la satisfacció de la feina i la felicitat d'un noi jove que viu els primers flirtejors amb les turistes que estiuejaven a Platja d'Aro.

La llengua és esplèndida. Com si fos una divisa, Sala afirma que intenta «combinar paraules i mirar d'afinar-les [...], materialitzar l'esperit en un cos, retallar les paraules com un

SALA, Toni. *Una família*.
Barcelona: L'Altra Editorial,
2021. 240 p.

sastre que vesteix fantasmes». I aquesta declaració és, de fet, la columna que aguanta la literatura, la bona literatura. Tant la imatgeria (els fems dels cavalls tenen «el blau cobalt d'una verge del Renaixement») com les descripcions (la fusió entre els suros i les pedres dels boscos de Romanyà, i la visió del món dels cavalls) fan que algunes pàgines d'aquest llibre siguin memorables.

Sorra, aigua i roses a la panxa de l'Àfrica

Text > LAURA REIXACH

«La cabina dels germans Marx, comparada amb el nostre cotxe, era una suite nupcial», aquesta sentència, vívida i explícita, és un tastet engrescador del que trobarem a la trepidant *Operació Shangó. La travessa del Sàhara*, de Jaume Torrent, una reeixida novel·la de carretera que, amb la seva prosa fluida i sense enfarfecs, es deixa llegir gairebé d'una tirada.

Estructurada en capítols no gaire extensos que, a manera de càpsules,

embolcallen i desenvolupen les diferents peripècies que succeeixen als tres protagonistes d'aquest viatge iniciàtic, el lector, atrapat pel tràfec d'incidents, quasi pot sentir com la pols del desert li omple els narius i se li escola per sota la roba, o com l'eixorda la cridòria d'un centenar de micos al mig de la selva.

És notable la capacitat descriptiva i memorística de l'autor, que, amb humor, franquesa i a voltes una punta d'ironia, reviu damunt el paper aquest viatge de l'estiu de 1970, ara ja llunyà,

en què ell mateix i dos amics més s'embrancharen a travessar la panxa de l'Àfrica en un Land Rover, ferm i fiable, amb l'excusa d'anar a comprar roses del desert.

A banda d'acció, a *Operació Shangó* també hi trobem una corrua de personatges secundaris magnífica, d'entre els quals no puc deixar d'esmentar en Patrick, l'autoestopista, erudit i gentil, que viatja per cercar informació sobre les caravanes mil·lenàries i les rutes esclavistes, o en Banyougou, el gen-